

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl samosoudkyní Mgr. Kateřinou Peroutkovou ve věci

žalobkyně: **X. X.**, narozená dne X
bytem X
zastoupená advokátem JUDr. Markem Czivišem, LL.M.
sídlem Přemyslovská 13, 130 00 Praha 3

proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**
sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 6. 12. 2023, č. j. X

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobkyně se žalobou podanou k Městskému soudu v Praze domáhala zrušení rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení (dále jen „žalovaná“) ze dne 6. 12. 2023, č. j. X (dále jen „napadené rozhodnutí“), kterým žalovaná zamítla námitky žalobkyně proti rozhodnutí správního orgánu I. stupně ze dne 2. 11. 2023, č. j. X (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“) a toto rozhodnutí potvrdila. Prvostupňovým rozhodnutím správní orgán I. stupně rozhodl ve věci žádosti žalobkyně o předčasný starobní důchod tak, že se žádost zamítá pro nesplnění podmínek stanovených v § 31 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění od 1. 10. 2023 (dále jen „zákon o důchodovém pojištění ve znění od 1. 10. 2023“).

Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.

II. Obsah žaloby

2. Žalobkyně namítala, že napadené rozhodnutí je nezákonné, neboť žalovaná ve věci postupovala v rozporu s § 71 správního řádu, dle kterého je správní orgán povinen rozhodnout bez zbytečného odkladu, maximálně do 30 dnů. Žalovaná ale rozhodla až poté, co žádost držela neuvěřitelných 125 dní. Jednalo se přitom o záměr, což pracovnice žalované sdělila dne 7. 12. 2023 žalobkyni do telefonu, neboť žalovaná vyčkávala na nabytí účinnosti novely důchodového zákona a na podpis prezidenta, aby žádost mohla zamítnout. Jde o porušení § 71 správního řádu a protizákonný postup.
3. Žalobkyně žádost podala podle tehdy platné a účinné právní úpravy, přičemž v okamžiku podání splňovala veškeré podmínky pro přiznání předčasného důchodu. Její žádost tedy měla být posouzena dle tehdy platného a účinného znění zákona o důchodovém pojištění. Skutečnost, že od 1. 10. 2023 došlo ke změně zákonných podmínek pro odchod do předčasného důchodu, nemůže mít na žádost žalobkyně žádný vliv.
4. Upozornila na přechodné ustanovení zákona č. 270/2023 Sb., podle kterého se o nárocích na důchody, které vznikly před dnem účinnosti zákona a o kterých nebylo pravomocně rozhodnuto do tohoto dne, a o přiznání, odnětí nebo změně výše těchto důchodů za dobu před tímto dnem, i když o nich již bylo pravomocně rozhodnuto, rozhodne podle právních předpisů účinných před tímto dnem. Žalovaná tak pochybila, když ve věci rozhodla podle právní úpravy účinné od 1. 10. 2023.
5. Navrhla, aby soud napadené rozhodnutí zrušil a uložil žalované uhradit žalobkyni náhradu nákladů řízení.

III. Vyjádření žalované

6. Žalovaná uvedla, že nebylo možné žalobkyni přiznat starobní důchod před dosažením důchodového věku, neboť nedosahovala stanoveného věku. Dle znění § 31 zákona o důchodovém pojištění účinného do 30. 9. 2023 měl pojištěnec nárok na starobní důchod 5 let před dosažením důchodového věku, pokud jeho důchodový věk činil alespoň 63 let a dosáhl věku alespoň 60 let. Žalobkyně sice dosáhla věku o 5 let nižšího, než je důchodový věk, nebylo jí ale ještě 60 let. Dne 1. 10. 2023 jí už sice bylo 60 let, ovšem od tohoto dne pro nárok na důchod do důchodového věku smí chybět nejvýše 3 roky na základě zákona č. 270/2023 Sb., chybělo jí však více.
7. Žalobkyně tak nezískala nárok na starobní důchod před dosažením důchodového věku nejdříve proto, že jí ještě nebylo 60 let, a poté proto, že jí do důchodového věku chybělo více než 3 roky.
8. Žalovaná proto navrhla, aby soud žalobu zamítl.

IV. Obsah správního spisu

9. Ze správního spisu soud zjistil, že žalobkyně podala dne 13. 6. 2023 žádost o starobní důchod před dosažením důchodového věku (tj. předčasný starobní důchod) s požadovaným datem přiznání 1. 10. 2023.
10. Prvostupňovým rozhodnutím ze dne 2. 11. 2023 byla žádost žalobkyně zamítnuta pro nesplnění podmínek § 31 zákona o důchodovém pojištění ve znění od 1. 10. 2023. Dle Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.

§ 31 odst. 1 tohoto zákona má pojištěnec nárok na starobní důchod před dosažením důchodového věku, jestliže získal potřebnou dobu pojištění a do dosažení důchodového věku mu ode dne, od něhož se starobní důchod přiznává, chybí nejvýše 3 roky. Důchodový věk žalobkyně činí 64 let a 8 měsíců (bylo přihlédnuto k výchově 1 dítěte), ke dni 1. 10. 2023 dosáhla věku 60 let, do dosažení důchodového věku jí tak chybí více než 3 roky.

11. Žalobkyně proti prvostupňovému rozhodnutí podala námitky ze dne 21. 11. 2023, ve kterých uvedla, že žádost podala v souladu s tehdejšími platnými předpisy, v okamžiku podání tak splňovala veškerá zákonná kritéria pro přiznání předčasného důchodu. To, že s účinností od 1. 10. 2023 došlo ke změně zákonných požadavků, nemůže mít na situaci žalobkyně žádný vliv, v přechodných ustanoveních zavedených zákonem č. 270/2023 Sb. je jasné uvedeno, že o nárocích na důchody, které vznikly přede dnem účinnosti zákona, se rozhodne podle právních předpisů účinných před tímto dnem, věc tak měla být posuzována podle předchozí právní úpravy. Žalovaná byla rovněž povinna ve věci rozhodnout ve lhůtě 30 dnů, což neučinila a rozhodla až po několika měsících, překročila i lhůtu 90 dnů.
12. Napadeným rozhodnutím ze dne 6. 12. 2023 žalovaná námitky žalobkyně zamítla a potvrdila prvostupňové rozhodnutí. Žalobkyně podala žádost o přiznání předčasného starobního důchodu, a to ode dne 1. 10. 2023, kdy dovršila 60 let věku. Podmínky vzniku nároku na starobní důchod jsou upraveny v § 28 a násl. zákona o důchodovém pojištění, dle přílohy zákona o důchodovém pojištění důchodový věk žalobkyně je 64 let a 8 měsíců a dosáhne jej dne X. X. 2028. Při podání žádosti k požadovanému dni přiznání důchodu splňovala podmínky § 31 odst. 1 písm. a) zákona o důchodovém pojištění ve znění do 30. 9. 2023 (tedy, že ke dni 1. 10. 2023 činí důchodový věk alespoň 63 let a dosáhla věku alespoň 60 let). V průběhu řízení však došlo ke změně § 31 v tom smyslu, že o předčasný starobní důchod lze požádat nejdříve, pokud žadateli chybí do dosažení důchodového věku nejvýše 3 roky, tuto podmínku žalobkyně k požadovanému dni přiznání, tedy k 1. 10. 2023, nesplnila. Nesplnila tak podmínky § 31 zákona o důchodovém pojištění ve znění od 1. 10. 2023, a proto byla žádost zamítnuta. Prvostupňové rozhodnutí bylo vydáno v souladu s právními předpisy, žalovaná shledala námitky žalobkyně jako nedůvodné.

V. Hodnocení věci Městským soudem v Praze

13. Městský soud v Praze přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů a vycházel přitom ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu podle § 75 odst. 1 a 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s.ř.s.“). Po provedeném řízení dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
14. Soud ve věci rozhodl bez jednání, neboť účastníci ve smyslu § 51 odst. 1 s.ř.s. souhlasili s projednáním věci bez nařízení jednání.
15. Podle § 31 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění ve znění od 1. 10. 2023 *pojištěnec má nárok na starobní důchod před dosažením důchodového věku, jestliže získal dobu pojištění stanovenou podle § 29 odst. 1 nebo § 29 odst. 3 písm. a) a do dosažení důchodového věku mu ode dne, od něhož se starobní důchod přiznává, chybí nejvýše 3 roky.*
16. Podle § 31 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění ve znění od 1. 10. 2023 *starobní důchod podle odstavce 1 se přiznává nejdříve ode dne podání žádosti o přiznání tohoto důchodu.*

Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.

Za den vzniku nároku na starobní důchod podle odstavce 1 se považuje den, od něhož je tento důchod přiznán.

17. Podle § 31 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění ve znění do 30. 9. 2023 *pojištěnec má nárok na starobní důchod před dosažením důchodového věku, jestliže získal dobu pojištění stanovenou podle § 29 odst. 1 nebo § 29 odst. 3 písm. a) a do dosažení důchodového věku mu ode dne, od něhož se starobní důchod přiznává, chybí nejvýše 5 roků, pokud jeho důchodový věk činí alespoň 63 let a dosáhl věku alespoň 60 let.*
18. Podle čl. II odst. 1 zákona č. 270/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „novela č. 270/2023 Sb.“) *o nárocích na důchody, které vznikly přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona a o nichž nebylo do tohoto dne pravomocně rozhodnuto, a o přiznání, odnětí nebo změně výše těchto důchodů za dobu před tímto dnem, i když o nich již bylo pravomocně rozhodnuto, se rozhodne podle právních předpisů účinných před tímto dnem.*
19. Žalobkyně má za to, že žalovaná ve správním řízení nesprávně aplikovala zákon o důchodovém pojištění ve znění od 1. 10. 2023 (tedy ve znění novely č. 270/2023 Sb.), dle názoru žalobkyně totiž měla žalovaná postupovat dle předchozí právní úpravy, tedy dle zákona o důchodovém pojištění ve znění do 30. 9. 2023.
20. Ve věci není sporu o tom, že žalobkyně dosáhla potřebné doby pojištění a její důchodový věk činí 64 let a 8 měsíců.
21. Dle § 31 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění ve znění do 30. 9. 2023 má pojištěnec, jehož důchodový věk činí alespoň 63 let, nárok na předčasný starobní důchod, pokud získal potřebnou dobu pojištění, dosáhl věku alespoň 60 let a do dosažení důchodového věku mu ode dne, od něhož se důchod přiznává, chybí nejvýše 5 let. Žalobkyně proto dne 13. 6. 2023 podala žádost o předčasný starobní důchod a jako požadované datum přiznání uvedla 1. 10. 2023, neboť až tohoto dne dosáhne věku 60 let. Rovněž získala potřebnou dobu pojištění a do dosažení důchodového věku jí chyběly 4 roky a 8 měsíců, tedy méně než 5 let, dle právní úpravy ve znění do 30. 9. 2023 by tak ke dni 1. 10. 2023 splnila podmínky pro přiznání předčasného starobního důchodu.
22. Novelou č. 270/2023 Sb. však byly podmínky pro přiznání předčasného starobního důchodu změněny. Dle novelizovaného znění § 31 nárok vzniká pojištěnci, který získal potřebou dobu pojištění a do důchodového věku mu chybí nejvýše 3 roky. Žalobkyně tak podle zákona o důchodovém pojištění ve znění od 1. 10. 2023 nesplňuje podmínky pro přiznání předčasného starobního důchodu, neboť k požadovanému dni přiznání jí do důchodového věku chybí 4 roky a 8 měsíců, tedy více než 3 roky.
23. Žalobkyně sice podala žádost dne 13. 6. 2023, v prvním stupni o ní však bylo rozhodnuto až dne 2. 11. 2023. Ke změně právního předpisu tak došlo během správního řízení. Otázkou proto je, zda měla žalovaná postupovat podle právní úpravy účinné do 30. 9. 2023, či podle právní úpravy účinné od 1. 10. 2023 ve znění novely č. 270/2023 Sb.
24. Změny právní úpravy v průběhu správního řízení je třeba řešit na základě intertemporálních norem nových právních předpisů. Není-li jich, pak je třeba postupovat dle obvyklých intertemporálních pravidel (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 7. 2018, č. j. 10 As 136/2018-67).
25. Novela č. 270/2023 Sb. takovou intertemporální normu upravuje, a to ve svém čl. II. odst. 1, dle kterého se o nárocích na důchody, které vznikly přede dnem nabytí Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.

účinnosti novely a o nichž dosud nebylo pravomocně rozhodnuto, rozhodne podle právních předpisů účinných před tímto dnem. Pokud by tedy nárok na předčasný starobní důchod vznikl před dnem 1. 10. 2023, což je den nabytí účinnosti nové právní úpravy, měla žalovaná postupovat podle staré právní úpravy. Pokud však nárok vznikl později, měla žalovaná a contrario postupovat podle nové právní úpravy.

26. Okamžik vzniku nároku na předčasný starobní důchod je upraven v § 31 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění (stejnou úpravu obsahuje znění do 30. 9. 2023 i znění od 1. 10. 2023), podle něhož se za den vzniku nároku považuje *den, od něhož je důchod přiznán*. Na rozdíl od řádného starobního důchodu totiž nárok na předčasný starobní důchod nevzniká objektivně splněním podmínek, ale subjektivně, a to až dnem, od něhož je předčasný starobní důchod přiznán na základě vůle vyjádřené v podobě žádosti. Zároveň však k tomuto dni musí být splněny ostatní zákonné podmínky pro vznik nároku.
27. Den vzniku nároku je odvozen ode dne, jenž žalobkyně v žádosti uvedla jako požadovaný den přiznání předčasného starobního důchodu. Vzhledem k tomu, že žalobkyně v žádosti jako datum přiznání uvedla den 1. 10. 2023, bylo nezbytné posuzovat, zda k tomuto dni byly splněny všechny podmínky pro vznik nároku. Nutno podotknout, že dřívější datum žalobkyně ani zvolit nemohla, neboť požadovaného věku 60 let dosáhla právě dne 1. 10. 2023, k dřívějšímu datu by tedy podmínky pro přiznání předčasného důchodu nesplnila, a to ani podle právní úpravy účinné do 30. 9. 2023. Tedy, ani kdyby žalovaná o žádosti žalobkyně rozhodovala před 1. 10. 2023, nemohla by žalobkyni nárok přiznat, neboť tehdejší právní úprava § 31 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění vyžadovala kumulativní splnění podmínek a) *do dosažení důchodového věku mu ode dne, od něhož se starobní důchod přiznává, chybí nejvýše 5 roků, pokud jeho důchodový věk činí alespoň 63 let* a b) *dosáhl věku alespoň 60 let*; žalobkyně však podle tehdejší úpravy nesplnila podmínku dosažení 60 let věku.
28. V den, od kterého žalobkyně požadovala přiznání nároku, tj. dne 1. 10. 2023, pak nabyla účinnosti i nová právní úprava, nárok žalobkyně tak nevznikl za účinnosti právní úpravy účinné do 30. 9. 2023 a podle přechodných ustanovení tedy nemohl být podle této původní právní úpravy posuzován, musela být aplikována nová právní úprava účinná od 1. 10. 2023.
29. Žalovaná tedy postupovala správně, když nárok žalobkyně na předčasný starobní důchod posuzovala podle znění zákona o důchodovém pojištění ve znění od 1. 10. 2023. Soud rovněž souhlasí se závěrem žalované, že žalobkyně nesplnila podmínky stanovené pro přiznání starobního důchodu upravené v § 31 zákona o důchodovém pojištění ve znění od 1. 10. 2023, neboť jí do důchodového věku chybělo více než 3 roky.
30. Žalobkyně dále namítala, že žalovaná postupovala v rozporu s § 71 správního řádu, když nerozhodla ve lhůtě 30 dnů.
31. Nelze souhlasit s tím, že žalovaná měla povinnost rozhodnout ve věci nejpozději ve lhůtě 30 dnů. Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 582/1991 Sb.“) totiž obsahuje speciální úpravu k úpravě obsažené v § 71 správního řádu, dle § 85a odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb. měla žalovaná povinnost rozhodnutí vydat nejpozději do 90 dnů ode dne zahájení řízení, nikoliv 30 dnů. V dané věci však byla překročena i 90denní lhůta, neboť o žádosti, která byla podána dne 13. 6. 2023, bylo v prvním stupni rozhodnuto až dne 2. 11. 2023. Soud se

Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.

proto zabýval tím, zda vydání rozhodnutí po lhůtě může být důvodem pro zrušení napadeného rozhodnutí.

32. Lhůta k vydání rozhodnutí je lhůtou pořádkovou, je stanovena v zájmu efektivity řízení a její samotné nedodržení tak nelze považovat za podstatné porušení ustanovení o řízení před správním orgánem, které by mohlo mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé. Nedodržení lhůty k vydání rozhodnutí tak nemůže být důvodem pro zrušení správního rozhodnutí soudem (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 10. 2019, č. j. 7 As 295/2018-37).
33. Pokud žalobkyně měla za to, že zákonná lhůta pro vydání rozhodnutí byla žalovanou překročena, měla možnost se po uplynutí zákonné lhůty k vydání rozhodnutí domáhat ochrany před nečinností podle § 80 správního řádu, popř. žalobou. Této možnosti ale žalobkyně nevyužila a žalovaná následně ve věci rozhodla, a to dle právní úpravy účinné ke dni vzniku nároku, neboť správně postupovala v souladu s intertemporálními pravidly nové právní úpravy. Soud proto ani v tomto případě neshledal důvody pro zrušení napadeného rozhodnutí.
34. Na základě shora uvedeného soud neshledal žalobu důvodnou, a proto ji dle § 78 odst. 7 s.ř.s. zamítl.
35. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 a 2 s.ř.s. Žalobkyně neměla ve věci úspěch, proto jí náhrada nákladů řízení nenáleží, a žalované nenáleží ze zákona.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 17. září 2024

Mgr. Kateřina Peroutková
samosoudkyně

Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.

Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.